

DE UITVINDER leest

Dieter Verstraete

LITERATUUR-
ONDERWIJS
IN HET BSO

Op het vlak van literatuuronderwijs in het BSO krijg je als leerkracht heel wat speelruimte. Wat een luxe! En toch worstelen we er soms mee... De Amerikaanse literatuurwetenschapper Harold Bloom wijst ons echter de weg: 'De lezer is een uitvinder', zo stelt hij, en die overtuiging kan voor ons een leidraad zijn om ook BSO-leerlingen leesplezier te laten ervaren.

In onze verkenning van (jeugd)literatuur mogen we boeken en gedichten niet zien als het finale product waar de leerlingen eens *mogen* in lezen – als ware het een grote gunst – en waar ze godbetert nadien een verslagje over moeten schrijven. Veel voetbalfans zouden evengoed afhaken als ze telkens een verslag zouden *moeten* schrijven na een bijgewoonde match. Het zijn net die 90 minuten die tellen, samen met het pintje vooraf, tussendoor en/of nadien, waarbij de match wordt 'besproken'. De leesactiviteit op zich is bijgevolg de essentie, de spontane (amateur)analyse nadien het onmisbare toemaatje.

We willen dus in dialoog treden met onze leerlingen over hoe zij hun leesavontuur beleven, wat het met hen doet en vooral hoe zij vorm geven aan de beschreven wereld. Makkelijker gezegd dan gedaan?

Zeker en vast, maar toch volgen hier enkele suggesties om die dialoog aan te gaan en te ontdekken hoe de woorden bij de leerlingen tot leven komen.

Kortverhalen beleven wereldwijd een renaissance, en dus mogen ze ook in de klas niet ontbreken. Laat leerlingen kiezen uit een zorgvuldige selectie, op basis van de eerste vijf zinnen. Hun keuze kunnen ze mondeling toelichten. Je kan ze ook kort een aantal voorspellingen over het verhaal laten noteren en wie nadien een sterke 'verhaalvoorspeller' blijkt te zijn, kan extra beloond worden. Een beetje competitie triggert zeker jongens, die nog minder graag lezen dan meisjes (volgens verschillende onderzoeken). Dat voorspellen kan trouwens na een paar zinnen, na één pagina, na de eerste helft... De lezer als uitvinder dus. De leerlingen kunnen ook een passage tot leven brengen in de klas door in te spelen op de vijf zintuigen. Welke smaak heeft dat gif? Hoe zou het ruiken in die auto?

Je kunt de leerlingen ook in groepjes hetzelfde boek laten lezen en ze in de klas telkens na een aantal hoofdstukken laten discussiëren over hoe het hoofdpersonage er nu precies uitziet, welk interieur zijn slaap- en eetkamer heeft,

wat er nog zal gebeuren, waarom de auteur bepaalde keuzes heeft gemaakt... Of laat hen een cast voor een verfilming samenstellen, bestaande uit medeleerlingen en leerkrachten. Een beknopte motivatie voor de keuzes kan natuurlijk niet ontbreken.

Welke weg kan je nog inslaan? Die van de poëzie natuurlijk! Geef leerlingen in groepjes een vijftal gedichten en geef hun de opdracht om een verhaal bij een van de gedichten te verzinnen. Het verhaal kunnen ze dan bijvoorbeeld geanimeerd vertellen, naspelen of in een strip gieten. Of waarom laat je ze voor de fun niet eens een veeleer somber gedicht aanpassen om er een hilarisch stukje poëzie van te maken? Nadien moeten ze hun eigen werk weer in een andere richting sturen, door het als woorden van een woeste buurman, een verliefde balletdanseres of een verrezen familielid voor te lezen. De lezer is een uitvinder, en mag zich dus eens goed uitleven.

In essentie komt het dus hierop neer: meer praten dan schrijven, en meer de eigen ervaring van de leerling centraal zetten dan de objectieve, klassieke benadering. Net zoals wij (en zij!) dus een sportwedstrijd, een cinemabezoek of een optreden beleven én herbeleven.

Over de auteur

DIETER VERSTRAETE

is leerkracht Nederlands, Engels en Gesprekstechnieken en voorzitter van de vakgroep Nederlands in het Sint-Jozefsinstituut Handel en Toerisme Brugge.